

[Justitsministeren.]

steriet har ment at burde følge kommissionens forslag, men spørgsmålet hører til dem, der fortjener overvejelse i et kommende udvalg.

Efter lovforslagets ordlyd skulle loven også få gyldighed for Grønland. Der er imidlertid endnu ikke taget stilling til, om den kan sættes i kraft uændret for Grønland, men der vil i ministeriet for Grønland blive foretaget en undersøgelse af dette spørgsmål, og jeg vil, når resultatet heraf foreligger, komme tilbage til spørgsmålet i det udvalg, der må ventes nedsat til behandling af lovforslaget.

Den danske kommission har i sin betænkning nævnt to spørgsmål, som lovforslaget ikke tager stilling til. Kommissionen henstiller, at spørgsmålet om ændring af lov nr. 63 af 1. april 1914 om adgang til medvirken ved anbringelse af børn tages op til overvejelse, og kommissionen anbefaler, at spørgsmålet om indførelse af en ordning, hvorefter barnet ved adoptionen får adoptantens indfødsret, tages op i samarbejde med Norge og Sverige, hvis indfødsretslove er udarbejdet i fællesskab med Danmark. Justitsministeriet er af den opfattelse, at begge spørgsmål fortjener at overvejes, men at det er rigtigst at udskyde disse overvejelser, indtil der er taget stilling til det nu fremsatte lovforslag.

Jeg skal hermed anbefale lovforslaget til det høje folketinges velvillige behandling.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den eneste sag på dagsordenen var:

Fortsettelse af første behandling af forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1956 til 31. marts 1957.

(Lovforslaget findes i tillæg D. sp. 1, foregående forhandling i tidenden sp. 1498).

Forhandlingen genoptoges.

Finansministeren (Kampmann): Indledningsvis vil jeg gerne takke ordførerne for den rolige og saglige tone, som prægede indlæggene i går. Der var kun en enkelt afvigelse herfra, nemlig da det ærede medlem

hr. Thorkil Kristensen karakteriserede ministeren for offentlige arbejder. Jeg synes, at det angreb, der dør blev rettet mod ministeren, var ganske grundløst, men det er mig bekendt, at ministeren for offentlige arbejder senere i dag vil tage ordet og svare det ærede medlem, så jeg skal ikke gå nærmere ind derpå.

De ærede medlemmer hr. Thorkil Kristensen og hr. Bertel Dahlgaard takkede for den oversigt over den statsfinansielle stilling i 1954—55, der for første gang er udarbejdet i år og omdelt til tingets medlemmer. Jeg vil gerne kvittere for denne tak, som jeg synes må gå videre, særlig til det økonomiske sekretariat, der har lagt et stort arbejde i at udarbejde disse oversigter. Jeg er helt enig med begge de ærede medlemmer i, at de giver mulighed for en langt bedre forståelse af statsfinanserne og bevægelserne på de forskellige konti.

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard spurgte mig, om forslag til tillægsbevillingslov for indeværende finansår vil blive fremsat på et tidligere tidspunkt end ellers, og om forslaget vil blive udfærdiget i overensstemmelse med den folketingsbeslutning, der blev vedtaget den 16. maj i år. Hertil kan jeg svare, at det er hensigten i denne samling at fremsætte et tillægsbevillingsforslag, der er opstillet efter retningslinierne i den udvalgsbetænkning, som danner udgangspunkt for den førnævnte folketingsbeslutning. Disse retningslinier går som bekendt ud på, at man undlader at opstille særskilt budgettering på tillægsbevillingsloven over de reguleringer, som ikke har nogen egentlig bevillingsmæssig interesse, og i stedet opfører disse reguleringer som et samlet beløb for hver af finanslovens paragraffer.

Når denne ordning skal gennemføres i praksis, er det klart, at man særlig i befyndelsen må vise forsigtighed, og jeg har derfor i sinde at gennemføre reformen gradvis, således som det også blev forudsagt ved folketingsbeslutningen. Vi vil i første linie kun lade den omfatte visse konti og kun indenfor et begrænset område af finansloven. Dette må også ses i sammenhæng med den uklarhed, der præger en stor del af finanslovens konti efter den nuværende opstilling. Først efterhånden, når princippet for nyordningen ligger mere fast, når vi

[Finansministeren.]

har indhøstet nogle erfaringer og har fået en noget mere tilfredsstillende budgetopstilling på finansloven, vil vi kunne give den omtalte ordning et bredere og mere sikkert grundlag. I forbindelse med den gradvise indførelse af denne reform vil jeg bestrebe mig på at opnå, at tillægsbevillingslovsforslaget kan fremsættes for tinget tidligere end sædvanligt, men også tidsmæssigt vil der være visse praktiske vanskeligheder i det første år, hvor vi gør dette forsøg.

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard beklagede, at realkreditkommissionen endnu ikke er blevet færdig med sit arbejde. Jeg har undersøgt sagen og fået at vide, at man lover snart at være færdig; vi er imidlertid så heldige, at en af ordførerne, det ærede medlem hr. Thestrup, er formand for kommissionen, så det ærede medlem vil nok her under debatten lidt mere præcist kunne sige, hvornår kommissionen kan tilendebringe sit arbejde.

Vedrørende statens finanser iøvrigt fulgte flere af de ærede ordførere den opdeling af statens finanser i de tre finansår, som jeg også har fulgt i min fremsættelsestale. Jeg tænker på resultatet af finansåret 1954—55, som er kendt, vurderingen af, hvordan statsfinanserne vil falde ud i indeværende år, og endelig drøftelsen af, hvorledes finanslovsforslaget vil omsætte sig i virkelighed i det kommende finansår, 1956—57.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var inde på, at overskuddet på de 250 mill. kr. for 1954—55 egentlig kunne siges at være noget større, fordi man kunne medregne de nettoindbetalinger, der var foretaget under dollarpræmieringsordningen. Det er rigtigt; hvis disse indbetalinger medtages, som vi også har gjort i den oversigt over statsfinanserne for 1954—55, som jeg før omtalte, så er der et reelt overskud på 350 mill. kr. for 1954—55.

Iøvrigt kan der vel være grund til igen at understrege, at når vi nåede et så betydeligt overskud i 1954—55 — vi fik jo i virkeligheden en forøgelse fra 50 mill. kr. til 250 mill. kr. — skyldtes dette i høj grad, at vi foretog besparelser i løbet af finansåret. Den forbedring, der indtrådte, på et par hundrede millioner kroner fordeler sig stort set med 150 mill. kr. på besparelser og omkring 50 mill. kr. på skatteforhøjelser.

Jeg synes, det er væsentligt at understrege dette, også når vi skal fortsætte diskussionen om, hvorvidt det er gørligt at nå længere ad besparelsernes vej. Men vil vi medtage nettoindbetalingerne på dollarpræmieringen for det foregående finansår ved bedømmelsen af overskuddets samlede størrelse, er vi også nødt til at gøre det for indeværende finansår, og for at kunne give et bidrag til at oplyse, hvor meget det betyder i år, kan jeg meddele, at nettoindbetalingerne fra 1. april indtil de sidste dage under denne ordning har været 58 mill. kr. For hele året vil de nok ikke nå op på de godt 100 mill. kr., som blev nettoindbetalt foregående finansår; jeg vil skønne, at vi vil nå op på ialt 80—90 mill. kr. Medtager vi dette beløb, skulle resultatet for indeværende år blive et overskud på omkring 500 mill. kr.

Imidlertid er det, der har størst interesse ved drøftelsen af finanslovsforslaget, hvor holdbar budgetteringen for det kommende år må formodes at være. Der er tale om et budgetoverskud på omkring 450 mill. kr. Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var inde på, at overskuddet måske ikke blev så stort, og han spurgte, om der for det kommende år, ligesom det har vist sig for indeværende år, i større omfang kunne være tale om underbudgettering af udgifterne. Jeg tror ikke, der er tale om en underbudgettering. Derimod er det klart, som jeg også understregede ved fremsættelsen af finanslovsforslaget, at de pris- og lønstigninger, som må forventes at gøre sig gældende særlig efter den stigning i pristallet, som nok kommer til januar, eventuelt til juli, ikke er indregnet i budgettet. Jeg forstod, at det ærede medlem var enig med mig i, at en sådan indregning ikke kunne foretages. Det, der så står tilbage, er en vurdering af, hvor stort et minus der kan tænkes at opstå i denne anledning. Jeg gjorde i min fremsættelsestale opmærksom på, at enhver stigning i pristallet på omkring 6 points vil koste statskassen omkring 25 mill. kr. i reguleringstillæg.

Dette skulle stort set dække stigningen i udgifter til lønninger, regulering af de sociale ydelser og de prisstigninger, som kan komme på indkøb af varer o. lign., og skulle det ske, at pristallet stiger så meget, at der skal udbetales 3 portioner reguleringstillæg, skønnede jeg, at vi ville

[Finansministeren.]

få en merudgift på omkring 75 mill. kr. Det er denne merudgift, som jeg mener vi må sigte på at få dækket, enten ved besparelser eller, i det omfang dette ikke kan lykkes, gennem nye indtægter. Det ærede medlem var enig med mig så langt, men mente, at merudgiften måske kunne blive noget større, og påpegede i den forbindelse, at forsvarsudgifterne i det foreliggende finanslovsforslag kun var budgetteret med et beløb, der lå 8 mill. kr. over den budgetterede udgift for indeværende år alt i alt til forsvaret og civilforsvaret, og hvad der falder ind herunder, en udgift for det kommende år på 1 047 mill. kr. mod 1 035 mill. kr. for indeværende år. Jeg gjorde allerede i fremsættelsestalen opmærksom på, at udover de 1 047 mill. kr. kunne der komme visse mindre beløb under counterpartbevillingen. Jeg vil skønne, at man derigennem vil nå op på 1 065 mill. kr., og det er denne forskel mellem de 1 065 mill. kr. og de 1 035 mill. kr. for indeværende år, altså 30 mill. kr., som skal dække de pris- og lønstigninger, der er sket, indtil finanslovsforslaget blev udarbejdet. Det betyder, at vi holder det loft, vi har lagt over forsvarsudgifterne.

Den udgiftsstigning, der her er tale om, skyldes udelukkende højere priser og højere lønninger. I den forbindelse var det ærede medlem hr. Alfred Jensen inde på, at de kommende pris- og lønstigninger kunne betyde yderligere stigning i forsvarsudgifterne. Det er naturligvis rigtigt, men jeg synes, det er værd at gøre opmærksom på, at det er der jo taget hensyn til i det samlede tal på de 75 mill. kr., som jeg nævnte. Man kan altså ikke indregne et yderligere beløb herudover, som skulle medføre, at udgifterne totalt blev højere.

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard kom iøvrigt nærmere ind på forsvarsudgifterne og gik ligesom ud fra, at når vi så resultatet af arbejdet i det udvalg, der nu er nedsat vedrørende forsvaret, ville det automatisk kunne medføre lavere udgifter. Jeg ved ikke, hvorpå det ærede medlem bygger denne opfattelse. Jeg kender ikke noget til, at udvalgets arbejde skulle være nået så langt frem, at man kan drage den konklusion. Iøvrigt vil forsvarsministeren

fremsætte enkelte bemærkninger til det ærede medlem lidt senere på dagen.

Det, der altså står fast, er, at udover de udgifter, der er optaget i finanslovsforslaget for 1956—57, kan der ventes merudgifter, der vil ligge et sted mellem 50 mill. kr. og 100 mill. kr., og skal det budgetterede overskud på omkring 450 mill. kr. bevares, må vi som nævnt enten søge at opnå besparelser eller tage op til overvejelse, om der kan tilvejebringes nye indtægter.

Det fremgik af næsten alle de ærede ordføreres taler, at der var stor stemning for, at der skulle opnås besparelser. Jeg synes, det var meget glædeligt ikke alene at høre, at denne stemning var tilstede, men at stemningen også fandt udtryk derved, at der blev fremsat forskellige forslag til besparelser. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at komme ind på nogle af disse forslag. Før jeg gør det, vil jeg dog gerne gøre en principiel bemærkning om selve besparelsesbegrebet, hvis jeg må kalde det således. Det er en bemærkning af det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen, der giver anledning hertil. Jeg forstod det således, at det ærede medlem mente, at en udsættelse af udgifter ikke kunne kaldes en egentlig besparelse. Jeg kan ikke helt godkende denne betragtning. Det må da i hvert fald være en besparelse for det finansår, der er tale om; og hvis udsættelse af udgifter ikke skal kaldes besparelser, er der i hvert fald mange af de besparelser, der ofte tales om i denne sal, der ikke falder ind under begrebet at spare. Når man fra konservativ side vil tilvejebringe midler til en skattenedsættelse, der skulle indvirke på pristallet, og blandt de besparelser, der skulle finansiere denne skattenedsættelse, nævner noget så drastisk som, at man for et år skulle udsætte alle vejudgifter, må jeg gøre opmærksom på, at hvis man anvender det ærede medlem hr. Thorkil Kristensens anskuelsesmåde, er der her slet ikke tale om en besparelse, men blot om at vælte udgifterne over på fremtiden. Jeg vil ikke bestride, at der er noget i denne betragtning, særlig hvis man vil gå så drastisk frem, som det er foreslået fra konservativ side; så betyder det blot, at man i det følgende år vil få så meget større udgifter. Men det gælder jo kun i tilfælde,

[Finansministeren.]

hvor man flytter en udgift fra det ene år til det andet; i en lang række tilfælde er der tale om mere varige udsættelser, og i disse tilfælde må jeg mene at det drejer sig om egentlige besparelser.

Med hensyn til en række af de forslag, som det ærede medlem var inde på, hvor der ikke er tale om egentlige besparelser, men om at søge at dække udgifterne på en anden måde, f. eks. ved at flytte byrden fra dem, der betaler skatterne, over på de arbejdsløshedsforsikrede eller ved ændringer af pensionsbyrden at flytte byrden fra dem, der betaler skatterne, over på dem, der får pensionen, vil jeg stille det modspørgsmål: Er der her tale om egentlige besparelser? Er der ikke blot tale om en anden måde at fordele udgifterne på? Det betyder ikke, at jeg ikke mener, at man kan diskutere denne form for besparelser, men jeg synes ikke, at man skal kritisere de besparelser, der består i at foretage en udsættelse af udgifterne, samtidig med at man mener, at der foretages en egentlig besparelse blot ved at ændre byrdefordelingen.

Lad mig sige et par ord om nogle af de besparelsesforslag, der er stillet af det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen og også af det ærede medlem hr. Thestrup.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var inde på størrelsen af den rente, staten tager af sine udlån. Jeg må straks sige, at det er ikke noget nyt punkt for mig. Jeg tror også, det ærede medlem ved, bl. a. fra en forhandling i finansudvalget, at vi i finansministeriet er ved at gennemgå alle de lovbestemmelser og andre bestemmelser, der findes om statens udlån, med henblik på at revidere de rentesatser, som vi anvender, når vi låner penge ud. Det er imidlertid ikke noget, der kan ændres pludseligt. For det første overvejer vi nøje, når der er tale om nye udlån, hvilken rentesats man skal anvende; her kan man altså gøre en indsats for at få renten normaliseret. For det andet passer vi nøje på,

når en lov om udlån udløber, om den rentesats, der hidtil har været gældende efter loven, kan siges at være rimelig under de nuværende renteforhold. For det tredje overvejer man — arbejdet er endnu ikke tilendebragt — om man ved en lovgivningsindsats skal ændre en række af de bestående love, før de udløber, og derigennem normalisere rentesatserne. Jeg kan altså sige, at det er et arbejde, der allerede er taget op i finansministeriet.

I denne forbindelse spurgte det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen, hvorledes det går med overvejelserne om en forhøjelse af renten af de statslån, der ydes efter den ældre boligstøttelovgivning. Jeg kan ligesom tidligere oplyse, at dette spørgsmål undersøges i boligministeriet, hvor man blandt andet på grundlag af et stort materiale, som er blevet bearbejdet, regner med snart at kunne afslutte disse overvejelser. Jeg håber også, det snart kan ske.

Dernæst var det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen inde på, at statens udgifter kunne nedbringes ved en forhøjelse af takster og gebyrer og betaling for andre ydelser fra det offentlige. Også herom kan jeg sige, at det ikke er noget nyt for os i finansministeriet. Vi har allerede på en række områder foranlediget, at sådanne forhøjelser har fundet sted. Jeg kan nævne, at vi har haft en forhandling med justitsministeriet, der har foretaget en række forhøjelser for motoreftersyn o. lign., hvor man yder noget til de motorkørende. Jeg kan også nævne, at vi har siddende et udvalg, der behandler stempelafgifterne, og for udvalget, der også har til opgave at rationalisere hele stempelafgiftslovgivningen, foreligger også det problem, om der samtidig skal foretages en forhøjelse. Jeg har også henledt justitsministeriets opmærksomhed på, at det beløb, der betales for udstedelse af pas, måske er meget lille i forhold til de stigninger, der er sket i rejseomkostningerne.

Så rejste det ærede medlem spørgsmålet

[Finansministeren.]

om taksterne på rigshospitalet, og han sagde herom blandt andet, at indlæggelses-taksterne ikke er blevet forhøjet i en læn-gere årrække. Jeg kan forsåvidt være enig med det ærede medlem i, at rigshospitalets takster er lave, men må dog gøre opmærk-som på, at der for dette hospitals vedkom-mende gør sig en række specielle forhold gældende, særlig at det virker som et forsk-nings- og undervisningshospital. Der er allerede nedsat et udvalg, der arbejder på at skabe større ensartethed i betalings-taksterne på statens hospitaler i det hele taget, og som også undersøger mulighederne for takstforhøjelser. Dette udvalg kan for-ventes at afgive en betænkning i nær frem-tid og vil da komme med forslag om visse forhøjelser af rigshospitalets takster.

Endelig var det ærede medlem inde på pensionsbyrden, som jo hviler hårdt på staten og kommunerne. Jeg er ikke ganske klar over, hvordan det ærede medlem mener der her skulle opnås besparelser: om det skulle ske på den måde, at pensionsydelse-erne skulle nedsættes, eller på den måde, at tjenestemændenes pensionsbidrag skulle gøres større. Begge spørgsmål behandles i lønningsskommissionen, og når vi nu får en vis klarhed over, hvordan vi kan indrette folkepensioneringen, må lønningsskommis-sionen på dette grundlag nå frem til et resultat. Men netop i dette tilfælde har vi et eksempel på, at det, der er tale om, ikke er en egentlig besparelse, men en ændret byrdefordeling.

Det har vi i endnu højere grad, når vi kommer ind på det ærede medlems omtale af beskæftigelsesloven og arbejdsløshedsfor-sikringen. Det ærede medlem tog begge disse punkter under eet. Jeg synes, der er grund til at gøre opmærksom på, at det er to helt forskellige områder, der er tale om. Hvordan udnyttelsen af beskæftigelsesloven finder sted, har man jo gennem finans-udvalget nøje indseende med. Problemet om arbejdsløshedsforsikringspræmierne forstår jeg på den måde, at det ærede medlem mener, at der her kunne spares noget i statstilskud. Noget sådant ville imidlertid være et forsøg på et vælte en del af byr-derne over på arbejderne og særlig på de grupper af arbejdere, der har den største arbejdsløshed. Jeg tror ikke, det kan undre

det ærede medlem, når jeg siger, at noget sådant ikke har nogen stor sympati hos mit parti og mig.

Det ærede medlem hr. Thestrup var inde på en række andre sparemuligheder. Det ærede medlem nævnte bl. a., at man skulle overveje nu — i forbindelse med folke-pensionen og ændringen af aldersrentelov-givningen, hvor man vil gå over til en forhøjelse af tiltrædelsesalderen — også at ændre den alder, der skal være bestem-mende henholdsvis for, hvornår tjeneste-mænd kan gå af med pension, og hvornår de skal gøre det. Jeg forstod det ærede medlem sådan, at i stedet for de 65 og 70 år, som vi har i øjeblikket, vil han have 67 og 72 år. Jeg mener, det er et spørgsmål, lønningss-kommissionen må tage op til drøftelse. Jeg synes, det er meget vanskeligt på kort tid at tage endelig stilling til det, og det tror jeg heller ikke det ærede medlem har tænkt sig vi skal gøre. Det er også et spørgs-mål, om der vil være så store besparelser heri, som det ærede medlem går ud fra. Det er ikke altid givet, at det vil være en stor besparelse at holde tjenestemænd, der er kommet højt op i årene, altfor længe i tjenesten. Det er tit tilfældet, at en vis ud-skiftning kan medføre et andet syn på admi-nistrationen og forvaltningen og måske herigennem betyde større besparelser, end der vil kunne opnås gennem en sådan ny-ordning.

Det ærede medlem var også inde på, at man ved udskillelse af forretningsområder fra statens virksomheder måske kunne opnå besparelser; men her synes jeg, det ærede medlem fremdrog et ejendommeligt eksem-pel. Det ærede medlem nævnte — sådan forstod jeg det i hvert fald — at hvis nu statsbanerne måtte nedlægge visse bane-linier og gå over til bl. a. rutebil-drift, måtte man passe på, at disse rutebiler blev drevet for privat regning. Jeg ved ikke, om det ærede medlem er opmærksom på, at netop statsbanernes rutebil-drift er den del af statsbanernes virksomhed, der betaler sig, således at virkningen af en sådan udskillelse — som jeg iøvrigt udfra principielle syns-punkter heller ikke er ganske enig i — ville blive, at statsbanernes underskud snarere forøgedes end formindskedes. Hertil kom-mer, at det er af stor værdi for statsbanerne at kunne foretage en koordinering af tra-

[Finansministeren.]

fikken, og en sådan koordinering foregår betydeligt lettere, når man driver både bane- og rutebillinerne.

Endelig var det ærede medlem hr. Thestrup inde på, at man sikkert en række steder gennem rationalisering kunne opnå besparelser. Det tror jeg er helt rigtigt, men det er ikke noget nyt spørgsmål. Det ærede medlem husker sikkert, at vi i 1946 nedsatte en forvaltningskommission — det var dengang, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var finansminister. Denne forvaltningskommission afsluttede sit arbejde i 1952 og blev afløst af et forvaltningsnævn. Forvaltningsnævnet og dets sekretariat har fortsat rationaliseringsarbejdet indenfor statsadministrationen. Jeg er i og for sig glad for, at det ærede medlem har fremdraget spørgsmålet, idet det måske ikke er alle, der er klar over, hvor energisk man går frem på dette område. Det kan anføres, at nævnet og dets sekretariat for tiden bl. a. beskæftiger sig med statens jordlovsudvalg, statens filmsarbejde, ministeriet for Grønland og arbejdsanvisningskontorerne samt deltager i rationaliseringsarbejdet indenfor forsvaret og indenfor statsbanerne. Man ligger altså ikke på den lade side.

Det ærede medlem mente, at der indenfor retsvæsenet — og på det område har det ærede medlem sikkert større kendskab til praksis end jeg — kunne opnås noget ved rationalisering. Jeg benytter gerne den anledning, som det ærede medlems bemærkninger herom giver mig, til at henlede forvaltningsnævnets og dets sekretariats opmærksomhed på dette punkt. Det må dog siges, at skal forvaltningsnævnet og dets sekretariat ikke skrues for stort op, må de tage opgaverne i en vis rækkefølge.

Endelig var det ærede medlem inde på, at staten skulle vise det gode eksempel, og det kan jeg naturligvis være enig i. Det ærede medlem fremdrog i denne forbindelse et eksempel, hvor der skulle være tale om, at man ville købe — jeg tror, det var et teaktræsbord ved anskaffelse af noget inventar. Det ærede medlem er vist klar over, at der ikke er tale om et teaktræsbord som led i et almindeligt kontorudstyr, men et teaktræsbord til anvendelse som tegnebord. Imidlertid tror jeg, at staten

ved indretningen af kontorer, og hvad angår de forhold, den byder sit personale, giver et ganske godt eksempel. Jeg har i hvert fald ikke noget imod at stille op til sammenligning kontorerne og hele indretningen på Slotsholmen og den indretning af kontorer, som finder sted indenfor det private erhvervsliv. Det er næsten synd at nævne bestemte brancher, men vi kommer jo alle i banker, sparekasser og forsikringsselskaber, en gang imellem også i enkelte andre større virksomheder, og mit indtryk er ikke, at man sådanne steder indretter sig mere nødtorftigt end indenfor statsadministrationen, så jeg vil i og for sig tro, at det gode eksempel, det ærede medlem påkaldte, i høj grad udvises af staten.

Må jeg sammenfattende om besparelser sige, at alle de spørgsmål, der her har været fremdraget, kan gøres til genstand for drøftelse, og på flere af de nævnte områder er man allerede i gang med at foretage besparelser. Er der tale om nye punkter, skal disse blive taget op. I de tilfælde, hvor sådanne besparelser mere direkte blot medfører en ændret byrdefordeling, tror jeg imidlertid ikke det bliver let at opnå flertal her i salen for at foretage dem. Det må fortrinsvis være egentlige besparelser, der bliver tale om.

Løvrigt udtrykker jeg håbet om — idet jeg endnu en gang takker de ærede ordførere for de udtalelser, der faldt om besparelser — at de øvrige folketingsmedlemmer nu under den fortsatte behandling af finanslovsforslaget på samme måde vil tale om besparelser og ikke fremsætte altfor mange og altfor dyre ønsker overfor staten.

Om kapitalbudgettet blev der ikke fremsat mange bemærkninger. Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen spurgte, om jeg ved omtalen i min fremsættelsestale af finanslovsforslagets kapitalafsnit har tænkt på nettoudgifter eller bruttoudgifter. Jeg kan oplyse, at mine udtalelser tog sigte på bruttokapitaludgifterne, der påregnes at være nogenlunde uændrede, nemlig 1160 mill. kr. i indeværende år overfor 1 055 mill. kr. i det kommende år. Det ærede medlem sagde — og det er selvfølgelig rigtigt, — at finansieringsbehovet vil stige, såfremt vi får et mindre overskud på drifts- og anlægsbudgettet. Jeg fremhævede derfor

[Finansministeren.]

netop, at et sandsynligt minus på grund af løn- og prisstigninger må dækkes på den ene eller den anden måde.

Medens finanslovsforslaget indebærer et finansieringsbehov på 415 mill. kr., vil det endelige finansieringsbehov formentlig blive af samme størrelse som i år.

I forbindelse med kapitalbudgettet var det ærede medlem inde på obligationssalget. Det ærede medlem fremhævede, at der ikke alene havde været et lille salg af statsobligationer i de senere måneder, men at der, når man opgjorde det ikke brutto, men netto, praktisk talt ikke havde været noget salg. Det er jeg naturligvis ikke uenig med det ærede medlem i — det viser tallene tydeligt. Det væsentlige er imidlertid trods alt, at det trods dette lille netto-salg har været muligt i første halvdel af finansåret at trække så lidt på nationalbanken. Dette havde ikke været muligt, hvis vi ikke havde gennemført afgiftsforhøjelserne i foråret. Jeg tror dog også, det ærede medlem skal passe på ikke at hænge sig altfor meget i tallene. Det er trods alt ikke udviklingen i tallene alene, der har betydning. Det afgørende må være påvirkningen af pengemarkedet og den økonomiske aktivitet, og der har det været således, at det ikke har været nødvendigt i de senere måneder at fremtvinge et større salg. Der er vel ingen, der har haft voldsomme ønsker om, at renten skulle presses endnu længere op. Det har vel specielt med hensyn til den økonomiske aktivitet ikke været nødvendigt at dæmpe denne udover det, der er allerede sket.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var inde på, at når det trods et større valutaoverskud for sommermånederne og op til i dag ikke var lykkedes at sælge flere statsobligationer, skyldtes det måske til en vis grad, som det ærede medlem sagde, mistillid til regeringen. Jeg sad ellers under debatten og glædede mig over, at vi nu kunne have en drøftelse uden dette ord: mistillid, men det lykkedes altså ikke for det ærede medlem at komme igennem uden at nævne ordet.

Det ærede medlem mente, at det måtte være en vis mistillid til regeringen og dens økonomiske politik, der var årsagen til, at obligationssalget ikke var større. Nu

må jeg spørge det ærede medlem, om han som økonom ikke kan være enig med mig i, at det tager et vist stykke tid, før der kan ske en ændring i likviditetssituationen og salget af statsobligationer, efter at der er begyndt at optræde valutaoverskud. De første virkninger af dette valutaoverskud har været noget større kasser i bankerne, og mig har det i hvert fald ikke undret, at der er gået et stykke tid, før lysten til at købe obligationer vågner op igen. Jeg tror, at den så småt er begyndt at vise sig, ja, jeg ved, at der er solgt lidt flere obligationer her i november måned, og jeg tror, at hvis valutaoverskuddet holder, vil salget af obligationer også begynde at stige, når vi kommer over nytår. Jeg tror ikke, det er nødvendigt at henvise til psykologiske faktorer for at forklare det, der faktisk er sket på dette område i den senere tid.

Jeg skal til slut komme med en enkelt bemærkning om sammenhængen mellem finans- og pengepolitikken og den økonomiske udvikling. Jeg forstod, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var helt enig med mig i bedømmelsen af, hvad der er sket i det sidste halve års tid, og også var enig med mig i, at der som en væsentlig årsag til den mærkbare ændring i valutasituationen må peges på de forholdsregler, der blev gennemført i foråret.

Jeg hørte også med nogen interesse, at det ærede medlem hr. Thestrup dog nu ville tillægge disse forholdsregler en vis betydning for den ændring, der var sket i valutasituationen. Det ærede medlem hr. Thestrup nævnte i denne forbindelse også den gode høst og de bedre forhold for skibsarten. Det er ganske ejendommeligt at høre, at den gode høst i år kan blive fremdraget som en årsag til de bedre valutaforhold. Da regeringen sidste år pegede på, at den dårlige høst måske kunne have haft en vis betydning for den ændring i valutastillingen, der dengang indtraf, var man meget lidt tilbøjelig til i det ærede medlems parti at indrømme det. Mon vi nu ikke er ved at nå frem til en fornuftig afbalancering af høstens betydning?

Det blev ikke nævnt her i salen, men jeg har set det mange steder, at man helt vil frakende forårets forholdsregler nogen som helst betydning for den forbedring i valuta-

[Finansministeren.]

situationen, der er indtruffet, og man peger på, at den fortrinsvis skyldes de højere eksportpriser, vi nu får. Jeg synes, der er grund til heroverfor at gøre gældende for det første, at handelsbalancen viste en bedring i forhold til sidste år allerede i maj måned, altså længe før vi fik de højere eksportpriser; for det andet kan den uforandrede import, som vi har haft i indeværende år, da heller ikke være resultatet af de højere eksportpriser til landbruget; tværtimod har det været sådan, at den uforandrede import dækker over en importnedgang, som er blevet opvejet af, at vi har måttet bruge 250 mill. kr. mere til indkøb af fast og flydende brændsel. Man kan også sige det på den måde, at havde vi ikke dæmpet aktiviteten, havde vi altså her fået et ekstra minus, som vi ikke havde haft nogen mulighed for at imødegå.

For det tredje må jeg have lov at pege på, at langt den overvejende del af forbedringen i valutabalancen skyldes stigningen i industrieksporten, en meget glædelig stigning, og det er netop et spørgsmål for os, om denne stigning kan vedvare. Endelig for det fjerde, at selv efter at eksportpriserne på landbrugsprodukter er forøget så stærkt, har vi da endnu ikke i oktober måned i år haft større valutaindtægter gennem landbrugseksporten end på samme tidspunkt sidste år. Jeg mener derfor at kunne drage den konklusion, at en væsentlig grund til valutaforbedringen er de forholdsregler, der blev gennemført i foråret. Heraf mener jeg fortsat at kunne drage en yderligere konklusion, nemlig at vi må fastholde det overskud på finansloven, som er opnået gennem disse forholdsregler, både for at vi fortsat kan øge vor valutareserve, og for at der måske kan blive mulighed for efterhånden at lempe kreditpolitikken — det var det problem, som det ærede medlem hr. Oluf Pedersen nævnte — og skal der være nogen muligheder for at foretage en sådan lempe, må det være en forudsætning, at vi fastholder overskuddet på finansloven.

Forsvarsministeren (Rasmus Hansen): I anledning af det ærede medlem hr. Bertel Dahlgårds efterlysning af klarhed over de udenlandske bidrag til nyanskaffelser og

investeringer i det danske forsvar skal jeg bekræfte, at der ved tidligere forhandlinger i NATO ikke er blevet skabt klarhed over, i hvilket omfang der kan forventes bidrag til nyanskaffelser fra NATO til de respektive NATO-lande, men i det nedsatte forsvarsudvalg er man i høj grad opmærksom på, at der her er et problem, og det kan derfor forventes, ja, spørgsmålet derom er allerede behandlet, at det på et eller andet tidspunkt vil blive inddraget i forhandlingerne.

Hvad angår det ærede medlems udtalelser om forholdet mellem Danmarks og de øvrige NATO-landes forsvarsudgifter, har regeringen ikke accepteret berettigelsen af de sammenligninger af forsvarsudgifterne, der placerer Danmark praktisk talt på nederste plads. Man har ved gentagne lejligheder hævdet dette standpunkt overfor NATO-myndighederne med den begrundelse, at sammenligningsgrundlaget ikke tager alle faktorer med i betragtning.

Må jeg samtidig forsikre det ærede medlem om, at vi ligesom nordmændene er fuldt opmærksom på faren ved at anvende midler til foranstaltninger, der inden længe vil kunne vise sig at være overflødige som følge af udviklingen på det militære område.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): I anledning af, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen i går fremsatte nogle betragtninger, som havde direkte adresse til det område, som jeg har med at gøre, vil jeg gerne fremføre nogle bemærkninger til belysning af min opfattelse af de spørgsmål, der var fremme. Det var jo efter det ærede medlems mening sådan, at jeg rejste rundt og gav løfter. Jeg beklager meget, at det ærede medlem har den opfattelse, da det faktisk strider mod min natur at give løfter, i alt fald løfter, som ikke er sagligt underbygget. Jeg vil derfor gerne sige lidt om de eksempler, det ærede medlem nævnte.

Jeg har ikke mig bevidst på noget tidspunkt givet løfte om nogen ny Limfjordsbro. Der har gennem nogle år været ført forhandlinger om en udvidelse af den bestående Limfjordsbro ud fra den betragtning, som alle sagkyndige er enige om: at der her er en meget alvorlig flaskehals. Det er en hovedlandevej, der går over broen, og det er i kraft af den udvikling, der er sket i

[Ministeren for offentlige arbejder.]

trafikken, nødvendigt at udvide denne bro. Ved en forhandling i Aalborg har vi fra ministeriums side givet udtryk for, at en udvidelse af denne bro ville falde ind under vejfondens område, således at der kunne gives tilskud fra den. Vi har dog samtidig tilføjet, at der tidligst i 1957 kunne ventes tilsagn om en sådan udvidelse.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen spurgte i denne forbindelse, hvorfra ministeren havde hjemmel til at gøre noget sådant. Jeg skal pege på, at hjemmel dertil findes i de gældende regler om støtte fra vejfonden, og en sådan støtte gives mange steder og blev også givet i den tid, det ærede medlem var finansminister.

Iøvrigt er det min opfattelse, at en udvidelse af Limfjordsbroen ikke kan betragtes som en egentlig udgift set fra samfundets side. Det er en kendsgerning, at der er så megen færdsel her, at der ofte er meget lange køer, og erhvervslivet, som det gælder om at fremme mest muligt, kan ikke være tjent med ofte at skulle opholdes i op til 20 minutter her. Derfor mener jeg, at det, set fra erhvervslivets side, må være absolut rigtigt at skride til en sådan foranstaltning.

Den anden ting, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen kritiserede mig for, var spørgsmålet om billige rejser for aldersrentemodtagere. Det er ikke noget nyt; det er ikke et spørgsmål, der er opstået i min tid, det har været fremme ret ofte, og jeg har nu på et møde ovre i Vejlekredsen sagt, at jeg havde tanker om at prøve at finde frem til en ordning på dette område. Jeg vil gerne understrege, at en sådan ordning ikke alene skulle omfatte aldersrentemodtagere, men alle, der er fyldt 65 år, og disse billige rejser skulle finde sted på et tidspunkt, hvor statsbanerne ikke var ret stærkt belastet, f. eks. i perioden fra midten af januar til slutningen af marts.

Når vi i ministeriet i forbindelse med statsbanerne overvejer en sådan ordning, er det for det første for at skabe mulighed for, at de, der er dårligt stillet, nemlig aldersrentemodtagerne, kan komme ud at rejse, men iøvrigt er det udfra et fuldkommen forretningsmæssigt synspunkt, vi vil gøre et sådant forsøg. Vi har den opfattelse, at det vil tilføre statsbanerne indtægter, som de ellers ikke ville få, og vi bygger vor op-

fattelse på erfaringer, man har gjort i Sverige. Disse billige rejser er altså fra ministeriets side ikke tænkt som en udgift, men som en indtægt, og så kan det vel i og for sig ikke komme ind under den rubrik, som det ærede medlem ville føre det ind under: at man gav løfter — for det var vel nærmest møntet på udgifter.

Jeg har gerne villet gøre rede for disse sager, for at ikke den myte skulle opstå, at vi fra ministeriets side giver løfter. Jeg er næsten daglig udsat for henvendelser — også fra det ærede medlems partifællers side — med ønske om det ene og det andet, og det er ofte svært at gå imod, fordi det er vel motiverede og saglige ønsker, der fremføres, men på samme måde, som det er min opfattelse, at mine kolleger gør det, bestræber jeg mig på at holde igen, følgende den linie, der nu engang er lagt under hensyn til den økonomiske situation, vi befinder os i.

Jeg har gerne villet fremføre dette, for at det ærede medlem ikke skal få en forkert opfattelse af, hvordan sagerne i virkeligheden ligger.

Thorkil Kristensen: Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard gjorde i går nogle bemærkninger om, at jeg havde tiltrådt den hensættelse på en særlig konto, som jeg omtalte i min tale i går. Det ærede medlem ved jo sikkert, at et forlig som regel er en blanding af sødt og surt og undertiden også noget, der ligger derimellem. Et forlig vil jo gerne i den endelige skikkelse være en helhed, som man må tiltræde eller tage afstand fra. Jeg tiltrådte forliget i foråret og også andre forlig; såvidt jeg husker, var den første af disse hensættelser resultatet af et forlig i foråret 1954, men jeg tilstår, at jeg ikke husker dette bestemt. Det er jo altid sådan — det ved det ærede medlem naturligvis også — at når man går ind i et forlig, betyder det ikke, at man er glad for alle de ting, der findes i det; og at jeg ikke var særlig glad for denne bestemmelse om en hensættelse, troede jeg egentlig at det ærede medlem kunne huske fra den lille debat, vi i sin tid havde om den i finansudvalget, men det har altså ikke været tilfældet.

Jeg forstår det sådan, at hvis denne hensættelse kunne få det høje ting til at

[Thorvil Kristensen.]

være mere tilbageholdende, for at dette, at man sætter penge ind på en konto, ikke skal tvinge os til at hæve så meget mere på en anden, kunne det måske have en vis begrundelse, men jeg tvivler om, at det har nogen synderlig effekt i så henseende — vi kan kun håbe det bedste. Men at det ikke har forøget klarheden, kan der dog ikke være nogen tvivl om, og jeg er egentlig tilbøjelig til at tro, at vi snarest skal prøve på at få antallet af konti for mellemværen — det mellem staten og nationalbanken formindsket i stedet for forøget. Men nu er dette jo et mindre spørgsmål.

Lidt senere sagde det ærede medlem, at han forstod, at min tale og det ærede medlem hr. Thestrups tale i går skulle forstås sådan, at venstre og det konservative folkeparti nu havde accepteret nedskæringerne i forsvarrets udgifter i fjor. Jeg går ud fra, at det ærede medlem hr. Thestrup vil svare for sit vedkommende; må jeg for min del sige, at det kan dog vist ikke være helt alvorligt ment; disse nedskæringer kom jo til at ligge for os som en fuldbyrdet kendsgerning; det blev meddelt os, f. eks. i det udenrigspolitiske nævn, at det var regeringens agt at nedsætte tjenestetiden. Venstres repræsentanter i nævnet sagde, at dette kunne vi ikke tiltræde, og vi fik sat igennem, at det ikke blev iværksat, før folketinget havde fået lov til at tage stilling dertil gennem et udvalg, som blev nedsat i efteråret 1954. I dette udvalg fik vi forskellige oplysninger af fortløbig karakter, og ved udvalgsarbejds slutning henimod jul fik vi den oplysning fra regeringen, at den fastholdt sin hensigt om at nedsætte tjenestetiden, og at der var politisk flertal herfor, da det radikale venstre havde tiltrådt det.

Dette var altså for os en fuldbyrdet kendsgerning, så der var ikke noget at tage stilling til. Jeg vil dog gerne have sagt, også med henblik på fremtiden, at det skal vel ikke blive en regel herinde, at man skal tages til indtægt for alt det, man ikke nævner i en finanslovtale, for så skal man jo være ganske uhyre forsigtig.

Så vendte det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard — som flere gange før — tilbage til noget, jeg har sagt om vore forsvarsudgifter sammenlignet med andre

NATO-landes — det var ikke noget fra min tale i går, men det gør i og for sig ikke noget; det ordskifte, vi har haft et par gange om denne sag, kan vi jo godt gentage, men i og for sig er det vel ikke til stor nytte at blive ved med det. Må jeg blot sige, at jeg kan ikke se, at det skulle være nogen særlig afgørende betragtning, at visse lande har nogle af de råstoffer, der bruges i rustningsproduktionen, og andre ikke har det; de råstoffer har man jo ikke gratis, de har også deres produktionsomkostninger. Det er vel til syvende og sidst landets økonomiske standard, det kommer an på — det ved det ærede medlem jo også godt. Hvad angår de lande, der har kolonier, så er det jo muligt, at dette tilfører dem rigdommen — jeg ved ikke, hvilke lande det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard tænker på — men sammenligner vi Danmark med de europæiske kolonimagter, tror jeg nok, jeg tør sige, at ingen af disse kolonimagter i øjeblikket har en højere levestandard end Danmark, og det er vel som sagt til syvende og sidst landets økonomiske standard, det kommer an på.

Det ærede medlem kan ikke lide, at jeg overfor udlandet fortæller disse ting. Nu har jeg jo i modsætning til det ærede medlem deltaget i mange forhandlinger i NATO, og jeg kan forsikre det ærede medlem, at jeg ikke har fortalt noget som helst, som man ikke udmærket godt ved og har vidst i lang tid indenfor NATO. Iøvrigt kan det jo ikke være det ærede medlems mening, at vi skulle prøve at bibringe NATO en anden forestilling om disse forhold end den, vi selv anser for den rigtige.

Jeg takker den højtærede finansminister for de supplerende oplysninger vedrørende statens finanser i de tre finansår, som han i dag har givet i anledning af mine bemærkninger i går. Jeg skal gerne gøre nogle få bemærkninger vedrørende de betragtninger over begrebet „besparelser“, som den højtærede finansminister fremkom med. Det kunne der jo nok føres en lang videnskabelig debat om, men det er vel ikke særlig frugtbart.

Den højtærede minister talte særlig om to former for statsudgiftsreduktion, nemlig udsættelse af anlægsarbejder o. lign. og så noget, som han kaldte en ændret byrdefordeling. Hvad angår udsættelser, så

[Thorvald Kristensen.]

sagde jeg ikke i går, at de var uden betydning; jeg sagde, at de letter byrden i øjeblikket, men at det betyder, at der ligger større byrder længere fremme. Jeg kunne godt sige meget om dette: hvorvidt en udsættelse er en besparelse eller kun er en udsættelse; det kommer an på, om udgifterne næste år eller næstnæste år — eller hvornår det nu kan blive — bliver akkurat lige så meget højere, som de bliver mindre i år. Men naturligvis — hvis man skyder visse ting ud fra år til år og det så fører til, at disse ting i det lange løb bliver gennemført på et lavere plan, end tilfældet ellers ville være, ja, så er det en reel besparelse, men det er der vist ingen grund til at gå dybere ind på.

At det, vi har gjort i de senere år, for en ikke helt ringe del har været at gennemføre udsættelser — som vi allesammen håber er virkelige udsættelser — er den højtærede minister formentlig enig med mig i. Dette skal ikke være nogen anklage mod den nuværende regering, det er vistnok sket under alle regeringer efter krigen, men det betyder jo, at den investeringsbyrde, som ligger og venter på os, dog i nogen grad er blevet forøget.

Dernæst talte den højtærede minister om, at hvis man forhøjede taksterne for nogle af statens institutioner, f. eks. rigshospitalet, var der kun tale om en ændret byrdefordeling og måske ikke om en egentlig besparelse, og det samme gjaldt, hvis man nedsatte taksterne på noget af det, staten betaler, f. eks. til arbejdsløsheds-kasserne. Ja, det kan man jo nok filosofere over på den måde, men man skal også passe på, at man ikke bliver så filosofisk, at man overhovedet ikke finder noget, der kan være en virkelig besparelse, for så er det, ligesom om problemerne slipper væk mellem fingrene på os. Vi taler dog i øjeblikket om statens finanser, vi taler om, i hvilken grad opgaverne her i landet skal løses over statsbudgettet og betales af skatterne. Hvis derfor staten nedsætter sine bidrag til forskellige ting og derved lader borgerne i højere grad selv klare dem, så er det dog en besparelse i statsfinansiel betydning. Hvad de samfundsmæssige konsekvenser af noget sådant kunne blive, f. eks. af en forhøjelse af rigshospitalets takster, kunne der nok skrives

en tyk bog om. Det har dog den ene konsekvens, at borgerne opfordres til større økonomi, når de i højere grad selv skal betale for de goder, de får. Det er, ligesom ansvaret forflygtiges, når man lader staten betale. Derfor har vi afskaffet rugbrødstitskuddet, og derfor bør vi forhøje rigshospitalets takster. Jeg kan egentlig ikke se, at en lang udvalgsbehandling, som jeg forstår er i gang, skulle være nødvendig for at gennemføre noget sådant.

Den højtærede minister spurgte mig, hvad det var, jeg tilsigtede vedrørende pensionerne: om det var en formindskelse af pensionsydelse eller en forhøjelse af pensionsbidragene. Jeg tænker mig en blanding af begge dele. Der er jo, som den højtærede minister naturligvis ved, sket dette, at inflationen har forrykket det grundlag, man i sin tid lagde for statens pensionsvæsen, idet pensionsbidragene på grund af inflationen relativt er blevet mindre, end det oprindelig var tanken, og idet pensionsydelse, navnlig til de lavere tjenestemænd, relativt er blevet større, end det var tanken, da man lavede pensionsordningen. Sådant er nu engang ordningen med reguleringstillægget lavet, og det er det, jeg synes vi skulle have redresseret.

Hvad angår arbejdsløshedsloven, talte den højtærede minister om, at hvis man nedsatte satserne der, så ville det være at vælte byrderne over på arbejderne. Nu har jeg ikke haft tid, men det kunne have interesseret mig at se efter i rigsdagstidende for det år, hvor man forhøjede disse ydelser, om der da blev talt om fra socialdemokratisk side, at nu væltede man byrderne over på staten; det må jo være det, der er sket.

Det, som er sket, er jo, at byrderne ved arbejdsløsheds-kassernes drift i dag i meget høj grad bæres af staten, og det er for så vidt ikke så meget spørgsmålet om de arbejdsløses stilling — for vi ønsker allesammen, at de skal hjælpes — som det er spørgsmålet om arbejdsløsheds-kasserne. Her har vi altså ladet staten overtage en meget stor del af byrden ved disse kassers drift, og jeg mener, det er så stor en del, at interessen i at have en lille arbejdsløshed ikke er så stor, som den burde være. Den højtærede minister brugte den vending, at der ikke var nogen stor sympati for dette i hans parti; jeg takker for denne i og for sig for-

[Thor kil Kristensen.]

holdsvis moderate vending, og jeg håber, vi kan få en saglig drøftelse om det.

Angående obligationssalget sagde den højtærede minister, at der ikke var sket nogen større skade ved, at salget ikke har været større, for vi trænger jo ikke til en højere rente i øjeblikket. Nej, det kan vi godt være enige om. Jeg mener altså, som jeg sagde i går, at renten af psykologiske grunde er højere, end den likviditetsmæssigt behøver at være. Jeg tror, den højtærede minister er enig med mig i, at der ligger en vis likviditet i bankerne, som i og for sig nok kunne give en vis ekspansion, men som man ligesom kunstigt holder tilbage efter henstilling fra nationalbanken. Det er ikke i det lange løb nogen helt betryggende tilstand.

Så beklagede den højtærede minister sig over, at jeg havde brugt ordet mistillid. Det har jeg nu ikke. Hvis man ser efter i tidenden (sp. 1515), vil man se, at der står:

„at den nuværende høje regering ikke har vist noget særlig stort talent til at skabe tillid.“

Hvis jeg skal gøre et par bemærkninger herom, må de blive rent personlige. Jeg tror, den højtærede minister vil give mig ret i, at jeg har været meget tilbageholdende med at tale om noget i denne retning; men jeg har mødt så mange vidnesbyrd ude i landet om, at der her er en realitet, at jeg tror, man gør den høje regering en tjeneste ved at anbefale dette forhold til overvejelse. De taler, den højtærede finansminister og andre af hans kolleger holder herinde i salen, er ofte på en linie, man kan tiltræde; men der er jo forekommet en række tilfælde ude i landet, hvor man synes at de højtærede ministre har været mindre forsigtige. Jeg har tidligere haft lejlighed til at referere til en efter min mening såre letsindig udtalelse af den højtærede socialminister ved et aldersrentemodtagermøde i sommer; jeg tror, det var i Silkeborg. Jeg tror, vi allesammen har en fornemmelse af, at udtalelser af den slags, som der blev fremsat, ikke styr-

ker tilliden til de mænd, der sidder i den nuværende regering. Jeg kan også huske et møde, jeg havde med den højtærede finansminister i Askov for nogle måneder siden, hvor vi havde en interessant diskussion, og hvor jeg sagde, at man skal håbe på det bedste, men være forberedt på det værste. Da sluttede den højtærede minister med at foreslå den arbejdsdeling, at han håbede det bedste, og at jeg var forberedt på det værste. Det er muligt, det svarer til vort naturel; men det er nu engang mest betryggende for landet, når det er den siddende regering, der tænker på, om vi nu også altid er forberedt på det værste.

Jeg tror alligevel, det er nyttigt, at man også ved taler ude i landet har dette for øje. Jeg har — det kan jeg sige med sandhed — ikke nogen interesse i, at der skal skabes mistillid til vort største parti, men det kræver et vist afsavn fra de højtærede ministre, hvis tilliden skal blive så god, som det er ønskeligt.

Jeg takker den højtærede minister for offentlige arbejder for de oplysninger, han har givet vedrørende de to tilfælde, jeg fremdrog. Det er muligt, at jeg på grund af ikke helt tilstrækkelige oplysninger har gjort ham uret med min bemærkning i går. I så fald beklager jeg det. Jeg indrømmer, at mine udtalelser om Limfjordsbroen kun byggede på en ledende artikel i „Politiken“, som jo imidlertid også regnes for et godt blad, undertiden for det bedste. Jeg burde naturligvis have undersøgt nøjere, hvad det var, den højtærede minister havde sagt. Hvis han ikke har givet noget løfte om en bro, er det naturligvis helt urimeligt at bebrejde ham det, og jeg takker for meddelelsen herom.

Når den højtærede minister siger, at uvidelsen af broen ikke er en udgift set fra samfundets side, så er det selvfølgelig ikke rigtigt. Det er måske en produktiv udgift, men det kan man jo sige om så mange andre udgifter.

Hvad angår de billige rejser for folk, der er over 65 år, så må vi se på dette, hvis

[Thorkil Kristensen.]

vi får et forslag derom. Det er mit indtryk, at det, jeg har opfattet som et løfte, er blevet opfattet sådan mange andre steder. Hvis begrundelsen for den højtærede ministers udtalelser ovre i Vejlekredsen udelukkende har været saglig, er det jo godt, men det er jo altid vanskeligt, når den slags ting kommer til offentligheden, før vi i det høje ting ved, hvad der er tale om; og at det blev opfattet som et løfte, der skulle skabe goodwill for regeringen, tror jeg ikke jeg tager fejl i. Jeg er glad for nu at få at vide, at det ikke var hensigten.

Thestrup: Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard fremsatte nogle bemærkninger om realkreditkommissionen og spurgte, hvornår den ventede at kunne afslutte sit arbejde. Ved sidste finanslovbehandling svarede jeg på en lignende forespørgsel, at jeg ventede, at kommissionen kunne blive færdig med sit arbejde i begyndelsen af året 1955. Dette blev imidlertid ikke tilfældet. I og for sig var kommissionens undersøgelser og overvejelser angående realkrediten i det store og hele sluttet allerede dengang, men der stod tilbage at finde former for mere effektiv finansiering af besætning og inventar. På dette område foranledigede kommissionen et nærmere samarbejde optaget mellem landbo- og husmandsforeningerne på den ene side og bankernes og sparekassernes sammenslutninger på den anden side, for at man kunne finde frem til en overenskomst om en låneordning. Det har taget nogen tid, men det har ført til et resultat, idet landbo- og husmandsforeningerne er blevet enige med bankerne og sparekasserne om at gå ind for oprettelsen af „Landbrugets Indkøbs- og Finansieringsforening“.

Et forhold, der ligeledes har beskæftiget os meget, og som også har ført til et praktisk resultat, er de korte realkreditlån. I en skrivelse til boligministeriet af 22. marts 1955 tilrådede realkreditkommissionen ministeriet at tillade hypotekforeningerne og kreditforeningerne at give korte realkreditlån med en rentefod på 6 pct., men forud herfor var i kommissionen gået undersøgelser og forhandlinger, der dels viste os det hensigtsmæssige i, at sådanne lån kunne

gives, dels gav os vished for, at kredit- og hypotekforeningerne ville gå ind for tanken.

Det har taget længere tid, end jeg havde tænkt mig, at få disse forhold klaret, men nu er vi færdige med selve arbejdet bortset fra udfærdigelsen af betænkningen, og den er i øjeblikket under udarbejdelse, men jeg tør ikke håbe, at vi kan blive færdige dermed før i februar—marts 1956.

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard fremsatte en bemærkning om, at han mente, at jeg samtykkede i, at der ikke blev anvendt flere penge til forsvaret end i finanslovsforslaget foreslået, eftersom jeg ikke havde fremsat nogen indsigelse herimod i min tale. Jeg må bedrøve det ærede medlem med, at det mener jeg ikke han med rette kan slutte. Første behandling af ethvert lovforslag — naturligvis også af finanslovsforslaget — er jo kun en principiel behandling, en fremsættelse af principielle synspunkter, og det kan derfor ikke være nødvendigt, at jeg under den udtaler mig om størrelsen af de enkelte bevillinger, ikke engang om størrelsen af bevillingen til de enkelte ministerier. Jeg kan derfor kun henvise til, hvad jeg i går udtalte herom, at vi skal opfylde vore løfter til vore allierede. Jeg kan iøvrigt tilslutte mig de bemærkninger, som det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen for et øjeblik siden fremsatte.

Jeg skal ikke deltage i diskussionen om, hvordan begrebet besparelser skal defineres, men for mig at se kan der ikke være tvivl om, at det en gang imellem kan være særdeles hensigtsmæssigt at udsætte visse arbejder, selvom det er arbejder, der skal udføres siden. På den anden side kan man vel også sige, at det modsatte kan foreligge.

Jeg takker finansministeren for de oplysninger, han gav om, at man ville se på de forskellige betalinger for tjenesteydelser fra statskontorernes side. Jeg vil bede finansministeren om at foranledige, at man derunder også ser på retsvæsenets forskellige gebyrer. Der er navnlig nogle gebyrer, som jeg godt kan sige i mange år har ærgret mig, medens jeg var dommerfuldmægtig, fordi de var så gammeldags og var så forfærdelig vanskelige at finde ud af; det er skiftegebyrerne.

Må jeg sige i anledning af den højtærede

[Thestrup.]

ministers udtalelse om, at der måske var en vis fare forbundet med at forhøje den alder, til hvilken tjenestemænd kunne og skulle fungere, at jeg ikke er blind for, at der kan anføres noget derimod, men jeg tror, at der i virkeligheden er ganske overordentlig mange tjenestemænd i vore dage, der både er i stand til og meget gerne vil fungere længere end til den nu normerede alder, og jeg vil også tro, at det kan lade sig gøre at finde frem til sådanne former, og at spørgsmålet kan blive løst, uden at man behøver på nogen måde at stille sig i vejen for det rimelige og naturlige avancement, der nu engang bør være i statens tjeneste, og også uden at man går imod det hensyn, der naturligvis altid må tages til, at yngre kræfter i en ikke altfor sen alder kommer til.

Den højtærede finansminister fremsatte en bemærkning til mig i anledning af mine udtalelser om, at statsbanerne burde afvikle en del af rutebiltrafikken eller i alt fald lade være med at optage rutebiltrafik på steder, hvor man afviklede en bane. Den højtærede finansminister sagde, at et sådant forslag har statsbanerne ikke megen fornøjelse af, for det er netop rutebiltrafikken, der giver overskud. Ja, det er jeg forsåvidt opmærksom på. Det, jeg ville, var at spørge den højtærede minister, om ikke en virksomhed som statsbanerne var blevet for stor og for uoverskuelig, og om ikke der her var en udmærket metode, og jeg kan tilføje en metode, som vel egentlig falder sammen med mit partis anskuelser, til at få denne virksomhed indskrænket til sit naturlige område.

Jeg takker den højtærede minister for de oplysninger, han gav om forvaltningskommissionen og forvaltningsnævnet. Det, der imidlertid er et spørgsmål for mig, er, i hvilket omfang de råd og de betænkninger, der kommer fra forvaltningsnævnet og -kommissionen, er blevet fulgt, for det forekommer mig, at der stadig er en hel række områder, hvor det ville være rimeligt og fornuftigt at foretage ændringer, og hvor jeg i hvert fald tror man ville opnå ganske betydelige ting derved.

Jeg takker for, at retsvæsenet bliver inddraget under disse drøftelser af forvaltningsnævnet. Jeg tror, man dér vil kunne

finde adskilligt, der er blevet for gammeldags. Man må jo ikke se bort fra — jeg kan selv tale med om det som embedsmand — at der hos alle institutioner er en tilbøjelighed til konservatisme. Jeg er i almindelighed glad for konservatisme, men der kan være tilfælde, hvor det ikke er så godt, og hvor det var gavnligt, om der kom noget nyt. Således tror jeg egentlig det er i mange tilfælde indenfor statsforvaltningen.

Den højtærede finansminister sagde, at det bord med teaktræplade, jeg havde omtalt, var et tegnebord. Jeg kan næppe tænke mig, at det skulle være tilfældet, eftersom den institution, der søgte om at få det, var en af mødrehjælpsinstitutionerne, så det må vist bero på en fejltagelse.

Jeg er helt enig med den højtærede finansminister i, at Slotsholmens kontorer sandelig ikke er for fornemme og for luksuriøst udstyrede, men derfor undrer det os netop også, at man andre steder indenfor administrationen går langt videre og får lov til anskaffelser af meget flottere inventar. Jeg skal ikke sige andet, end at jeg i og for sig kunne ønske, at der på den ene eller den anden måde kom lidt mere ensartede regler for inventaranskaffelser, og måske også at der blev ført noget mere tilsyn dermed, og at man i alle tilfælde havde lidt fastere bestemmelser at gå frem efter.

Når jeg har været inde på nogle besparelsesmuligheder — jeg er ikke blind for, at det godt kan være, at nogle af de forslag, jeg har stillet, kan have mangler af forskellig art — er det ikke for at genere nogen, hverken af de højtærede ministre eller da endnu mindre nogen af de fortræffelige medarbejdere, de højtærede ministre har i ministerierne eller alle andre steder i administrationen, men så er det, fordi det forekommer mig at være aldeles givet, at vi er nødt til at spare i den kommende tid. Jeg havde også indtryk af og har stadig det indtryk, at den højtærede finansminister er inde på samme linie, og jeg vil håbe, at det ikke mindst gennem det arbejde, der nu forestår i finansudvalget, skal lykkes os her at finde frem til nogle gode resultater på dette område.

Bertel Dahlgaard: Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen sagde for lidt siden til

[Bertel Dahlgaard.]

mig vedrørende de hensættelser på særkonto i nationalbanken, der var foreslået i den betænkning, der i foråret 1954 blev afgivet af skatteudvalget, at jeg måtte erindre, at når det ærede medlem havde underskrevet den, var det et led i forliget. Jeg skal ikke sige meget derom, men jeg er overbevist om, at det ærede medlem ikke vil benægte, at han i dette udvalg var indforstået dermed og ikke udtalte sig derimod. Jeg kan blot føje til, at jeg har sandelig ikke noget imod et sammendrag af de mange forskellige konti på nationalbankens balance, og man ved, at jeg i finansudvalget har rejst dette spørgsmål; jeg vil meget gerne samarbejde med det ærede medlem derom i den kommende tid.

Det ærede medlem sagde dernæst, at jeg havde ikke nogen som helst berettigelse til at antage, at venstre og det konservative folkeparti havde accepteret nedsættelserne på forsvarsbudgettet i fjor.

Det er jeg ganske enig i, og noget sådant har jeg heller ikke på nogen måde antydnet. Det er ganske klart; det skete nemlig i fjor efter en aftale mellem regeringen, regeringspartiet og det radikale venstre. Det, jeg antydede, var, at når det nedsatte beløb fra i fjor fastholdtes på det nu forelagte budget for det kommende år, kunne jeg ikke tænke mig andet, når det drejede sig om et så vigtigt område, end at man ville have taget til orde derom under forhandlingerne i går, og at man, når man ikke tog afstand derfra, i og for sig havde accepteret det. Men det har de to ærede partier altså ikke. Man forbeholder sig sin stilling med hensyn til at kræve forhøjelse af dette budget.

Endelig vil jeg gerne sige et par ord til det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen i anledning af et problem, vi gang på gang har måttet drøfte her i tinget, spørgsmålet om sammenligningen af Danmarks og andre landes rustningsbyrder. Det ærede medlem fremsatte den bemærkning, at det ingen særlig økonomisk betydning skulle have for et land, at det i modsætning til Danmark besidder råstofferne, der er nødvendige for den oprustning, det pågældende land foretager, og besidder råstoffer til afsætning til de lande, der som Danmark ikke har disse råstoffer. Det kan jeg ikke tænke mig

at man alvorligt kan mene. Det turde da vist også være en kendsgerning, at forskellige landes rustningsudgifter ikke blot begrundes i NATO-opgaver, men også er grundlaget for disse lande som kolonimagter eller for deres mægtige økonomiske interesser i andre dele af verden.

Jeg vil gerne takke den højtærede forsvarsminister for den udtalelse, han angående dette spørgsmål fremsatte her i dag. Den højtærede minister sagde, at grundlaget for sammenligningen mellem NATO-landenes rustningsbyrder ikke tager alle forhold i betragtning, at det derfor var i Danmarks disfavør, og at dette gøres gældende under de allierede forhandlinger. Denne udtalelse af ministeren står for mig i glædelig modsætning til de udtalelser, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen fra tid til anden har fremsat angående dette spørgsmål. Jeg ønsker selvsagt ikke, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen skal sige noget andet, end han mener, men jeg har et meget stærkt ønske om, at det ærede medlem udfra foreliggende kendsgerninger vil støtte de synspunkter i Danmarks favør, som forsvarsministeren nu siger føres frem fra dansk side.

I denne forbindelse fremsatte finansministeren en udtalelse, som jeg også vil gøre en bemærkning til. Jeg forstod, at den højtærede finansminister havde opfattet mig således, at jeg gik ud fra, at rustningsbyrderne automatisk i den kommende tid skulle blive lavere som konklusion af det parlamentariske udvalgs arbejde. Nej, det har jeg ikke ment, og det har jeg heller ikke sagt. Jeg gik i går i min tale ud fra, at udgifterne og tjenestetiden nødvendigvis må nedsættes, og så føjede jeg til: i hvilket omfang må overvejes, når oplysningerne fra det nedsatte parlamentariske udvalg foreligger.

Det, der her kan blive tale om, er to ting. Der kan, om jeg så må sige, blive tale om direkte besparelser, eller der kan blive tale om større økonomiske bidrag udefra. I denne forbindelse går jeg ud fra, at den højtærede regering har lagt mærke til et telegram, der for et par dage siden fremkom fra Oslo, og hvori der stod, at Norge havde måttet opgive at modtage for 300—400 mill. kr. flyvemateriel til 3 nye jagerdivisioner. Telegrammet fortsatte med nogle bemærkninger om, at Norge i stedet for fra andre

[Bertel Dahlgaard.]

lande får de flyvemaskiner, der skal erstatte dem, som ordinært udgår. I det hele taget har Norge måttet bremse tilgangen af militært materiel fra NATO-landene, fordi vedligeholdelsen af det værdifulde militærmateriel, som allerede er kommet til Norge, er blevet et økonomisk problem. Dette sidste henleder opmærksomheden på noget, som jeg tidligere her i tinget har fremhævet, at vedligeholdelsen af det modtagne militærmateriel med det nugældende militær-system vil få konsekvenser af et omfang i økonomisk henseende, som folketinget vist aldrig har gjort sig klart, og som aldrig er blevet klarlagt for folketinget. De nærmere oplysninger om meddelelserne i det pågældende telegram foreligger ikke endnu, men jeg har villet henlede opmærksomheden derpå, fordi det kunne synes at have en naturlig tilknytning til den højtærede forsvarsministers udtalelse i fjor om, at spørgsmålet om bidragene udefra har interesse for en række NATO-lande, og at overvejelserne ikke dengang endnu havde ført til fuldstændig klarhed. Jeg skal senere i denne folketingssamling vende tilbage til hele dette spørgsmål.

Alfred Jensen: Der har både i går og i dag gentagne gange været udtrykt glæde over det store overskud på finanserne. Man synes, det er opløftende, at der er 400—500 mill. kr. i overskud. Jeg synes, man i nogen grad ser bort fra, hvem der skal betale de penge, og under hvilke vanskeligheder og afsavn disse penge må tilvejebringes. Det kan dog ikke være ubekendt, at de allerfleste mennesker døjer med at betale de pålignede skatter, og at forbrugsafgifterne har bidraget til at sænke levestandarden for hundredtusinder her i vort land.

Vi ved fra de beretninger, der foreligger, at navnlig det sidste års tyngende skatter og forbrugsafgifter og de spareforanstaltninger, der er sat i værk for at frembringe dette overskud, har betydet en yderligere nedgang i den jævne befolknings forbrug og har medført en stigning i arbejdsløsheden. Det vil sige, at de hundredtusind små slidere, der er, betaler til dette overskud og betaler på en sådan måde, at de ikke har muligheder for at sikre sig i det daglige. Jeg tænker på den sikring, som den jævne

arbejder ikke er i stand til at skabe sig mod de afsavn, som sygdom og arbejdsløshed medfører. Han er nemlig ikke i stand til at klare alle disse opgaver, når han samtidig skal betale forbrugsafgifter og skatter. De første er man tvunget til at betale, ellers får man ikke varerne, de sidste kan man i almindelighed heller ikke slippe uden om, for kommer man i restance, henter skattevæsenet pengene; derfor er det på alle de sociale områder, den jævne befolkning har måttet holde sig tilbage.

Under disse omstændigheder er det ganske urimeligt at angribe de sociale anstrøg, der er i vor lovgivning, hospitalsophold o. s. v. Jeg hørte forleden i radioen udsendelsen „Folkets røst“; det var et rundspørge i anledning af folkepensionen. Her udtalte en arbejder, at han var sådan stillet, at han måtte gå på arbejde efter en sygdom, til trods for at han ikke var rask; han havde simpelthen ikke mulighed for at blive hjemme i den periode, lægen havde anbefalet, for hans hjem var ikke i stand til at klare det daglige udkomme. Og hvordan ville det ikke være, hvis man samtidig forhøjede hospitalstakster, sygekassekontingenter o. s. v.? Jeg synes ikke, man kan overse denne side af sagen, når man begynder at tale om de goder, befolkningen har. Hvad arbejdsløshedsforsikringen angår, erkendes det jo her, at de spareforanstaltninger, der er sat i værk, har betydet forøget arbejdsløshed, og der er sikkert heller ikke nogen, der vil bestride, at adskillige af de afgifter, der er lagt på forbrugsvarerne, betyder, at der er færre penge til rådighed, og at arbejdsløsheden er blevet større. Under disse omstændigheder er det vel kun rimeligt, at samfundet, at staten holder de mennesker, som det direkte går ud over, skadesløse, det vil sige arbejderne, de arbejdsløse og arbejdsløshedskasserne, og derfor må man afvise sådanne talemåder. Det er jo ikke arbejdere og småkårsfolk, som forsøger at smyge sig uden om samfundets byrder, tværtimod, det er dem, der bærer de største byrder og lider mest under de forskellige vanskeligheder, landets økonomiske politik påfører befolkningen.

Jeg rejste i mit første indlæg adskillige spørgsmål, et par af dem ønsker jeg svar på. Det ene drejede sig om inddrivelse af de forskudsbeløb, der var udbetalt til sømands-

[Alfred Jensen.]

hustruer, hvis mænd gjorde tjeneste i den allierede handelsflåde. Jeg mener, at her er et problem, der bør løses, og jeg ved ikke, hvorfor ministeren ikke besvarer mit spørgsmål, men jeg går ud fra, at en besvarelse vil komme senere.

Jeg spurgte ligeledes, hvor meget udsendelsen af politistyrkerne til Færøerne havde kostet. Det er muligt, at svaret ikke kan gives her i dag; der skal nok foretages visse beregninger, men jeg håber at få svar på spørgsmålet.

Jeg har endnu en enkelt bemærkning at gøre med hensyn til militærbudgettet. Hvis jeg forstod ministeren ret, mente han, at jeg havde gjort mig skyldig i en overvurdering, når jeg sagde, at der på toppen af det beløb, der stod i finanslovsforslaget, ville komme ekstra udgifter som følge af de lønstigninger, der må komme efter januarpristallet. Jeg har ikke kunnet læse ministerens fremsættelsestale på anden måde, end at de reguleringer, der vil komme efter januarpristallet, ikke er indregnet. Har jeg gjort mig skyldig i en fejltagelse, beklager jeg det, men det har dog alligevel været nyttigt, for jeg hører nu, at regeringen vil lægge loft over de militæruddgifter på 1 065 mill. kr., som er nævnt i forslaget.

Jeg ved ikke, om man har lov til at tage ministerens udtalelser som et tilsagn, men jeg tror, at det i vide kredse vil blive betragtet som et tilsagn om, at militæruddgifterne ikke skal være højere i det kommende år, uanset hvad der sker. Hvis det ikke var meningen, begriber jeg ikke korrektionen, idet jeg har gjort opmærksom på, at der udover de stigninger, som lønforhøjelserne vil medføre, også må regnes med yderligere stigninger på det almindelige driftsbudget. Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard citerede, hvad det koster at overtage gammelt og, hvad skal vi sige, ukurant materiel. (Afbrydelse). Nå, det ærede medlem mener, det er kurant materiel, men det koster i hvert fald penge at aftage det, og den måde, hvorpå man handler med vort militærvæsen her, betyder jo, at man stadigvæk lytter efter, hvad der siges i NATO, og tager imod de anvisninger og, skal jeg sige, gaver, der kommer derfra, og at man er beredt til

at bære de omkostninger og udgifter, der er forbundet dermed.

Hvis vi er kommet dertil, at det kan fastslås, at militæruddgifterne ikke kan stige ud over disse 1 065 mill. kr., er vi nået et stykke vej frem. Men det er ikke tilstrækkeligt; vi skal have militæruddgifterne sat ned, og jeg forstår, at det radikale venstre er på linie med det kommunistiske parti i denne sag. Jeg sporer også, ikke så meget herinde, men udenfor denne sal, ude i folket, blandt de socialdemokratiske arbejdere, ikke alene sympati, men stærke ønsker om at få militæruddgifterne sat ned, så jeg vil tro, at det ved fælles hjælp vil lykkes os at få gennemført den reduktion i tjenestetid og militæruddgifter, som det brede lag af befolkningen ønsker.

Oluf Pedersen: Jeg takker den højtærede finansminister for, at man, når mulighederne er tilstede, vil søge at lempe kreditpolitikken og antagelig også sætte renten ned. Jeg tror, mulighederne er der i dag, så meget var der vist alligevel i den snak, der blev ført om kronestigning; men når man holder en så streng pengepolitik, som man gør, må det da være helt givet, at man ikke laver den slags, men i stedet for lemper kreditstramningen, det har jo den allerstørste betydning både for beskæftigelsen og med hensyn til at få gang i erhvervslivet og i det hele taget skabe bedre forhold. Jeg er forsåvidt enig med den højtærede finansminister i, at man skal bevare overskuddet, forudsat at man bevarer statsfinansieringen.

Jeg anser ikke det overskud, man regner med der skal være på statsregnskabet, for andet end et beløb, der svarer til den afskrivning, som burde ske med hensyn til de statsfinansierede virksomheder, og så er det forsåvidt lige meget, om man sætter det til side som overskud eller direkte afskriver det. Men en af delene er man, såvidt jeg kan se, nødt til at gøre.

Når man skal drøfte virkningen af de foranstaltninger overfor vanskelighederne, som regeringen foretog for godt et år siden, er min opfattelse den, at medens der i 1950—51 utvivlsomt var valutavanskeligheder og visse foranstaltninger derfor var nødvendige, hvorfor vi også stillede forslag til

[Oluf Pedersen.]

afhjælpning af vanskelighederne, forelå der sidste efterår slet ikke de vanskeligheder, som man maledede på væggen; de eksisterede ikke, det var vanskeligheder, som blev lavet af politiske grunde, idet der var nogle, der havde lyst til at komme til fadet som regering; andet var det efter min opfattelse ikke. Derfor stillede vi heller ikke noget forslag dengang, og det har også vist sig, at vanskelighederne er overvundet, selvom det, der blev lavet dengang, stort set ikke har haft nogen betydning; det skulle bare se ud af noget.

Det overrasker mig meget, hvis det virkelig er sandt, at man i en situation, hvor vi drøfter de stigende udgifter, de høje leveomkostninger og de vanskeligheder, disse ting volder befolkningen, tumler med tanker om at indføre en tekstiltold. Hvis man gennemfører en sådan told, vil det efter de beregninger, vi udførte i toldkommissionen, betyde en prisstigning, der svarer til ca. 3 points i pristallet. Nu oplyser den højtærede finansminister, at 3 points, altså een portion, svarer til 25 mill. kr.s stigning i statens udgifter, og så må man jo skønne, at en sådan tekstiltold vil betyde en tilsvarende stigning i statens udgifter det følgende år. Ja, men hvad er det for noget underligt noget? Det er jo helt selvmodsigende. Vanskelighederne i øjeblikket er nok ikke så store endda, men jeg synes ikke, tiden kan være inde til, at man selv skal gøre dem større.

Jeg vil give den højtærede finansminister ret i, at vejene skal bygges og broerne udvides, når tiden er inde dertil; vi er da ikke så fattige her i landet, at vi ikke kan vedligeholde vore veje, når der er blevet huller i dem, og ikke kan bygge de broer, der skal til. Det er en underlig forestilling, at vi skulle være så ludfattige, når der samtidig foreligger en opgørelse fra det økonomiske sekretariat, som viser, at velstanden her i landet er steget med over 25 pct. i de sidste 10 år. Trods det skulle vi altså hverken have råd til at holde vore veje eller at bygge huse. Hvis der var noget om det, måtte det jo være, fordi man bærer sig helt elendigt ad i politik. Mange vanskeligheder er der, men så svært er det da ikke. At bygge veje og broer er en offentlig opgave, og den skal selvfølgelig passes.

Der har været fremsat den idé, at man på tider, hvor der var mindre trafik på banerne, skulle lade folk over 65 år rejse til nedsatte takster; det skulle vel være sådan en slags tillæg til folkepensionen. Medens vi er imod en almindelig folkepension, kunne vi godt tænke os at give ikke alene folk over 65 år en takstnedsættelse på banerne, men at give den til alle på de tidspunkter, hvor der kun er ringe trafik på banerne; så ville folk rejse lidt mere, og det sker der ingen skade ved, banerne kører jo alligevel. Jeg synes, ideen er god; men hvorfor man skulle have dåbsattest med for at kunne købe billet til nedsat pris på statsbanerne, kan jeg ikke se. En skønne dag finder man vel på, at folk skal have lægeattest med for at kunne køre til en eller anden særlig takst. Jeg må altså bede om, at man gennemfører en foranstaltning med lavere takster for alle; det vil utvivlsomt være god økonomi for staten og samtidig glædeligt for borgerne.

Så vil jeg gerne sige lidt om al den tale, der har været ført om besparelser. Jeg ved ikke, hvor stort et beløb det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen mener det ville dreje sig om, hvis man gennemførte de tanker, han har rejst her. Der har siden 1944—45 været en udgiftsstigning på 3 178 mill. kr. — jeg ved ikke, om det er for højt eller for lavt ansat — og hvis man gennemfører alle de besparelser, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen gik ind for, antager jeg, det ville betyde en besparelse på de 78 mill. kr. — skal vi sætte det højere eller lavere, det ved jeg ikke; jeg skønner, det må blive deromkring. Det vil sige, at hvis de foreslåede besparelser blev gennemført, ville det dreje sig om ca. $\frac{1}{7}$ af den stigning, der er sket alene i de sidste to år. Enhver kan sige sig selv, at den slags besparelser får man ikke noget ud af. Hele den fremstilling, som ser ud af så meget ved sin saglighed — det er jo „mægtigt“, hvis det bliver gennemført — er i virkeligheden af meget ringe betydning, det løser ikke problemet. Hele denne fremstilling af besparelser, som man altså læser om i dagspressen nu bagefter, er efter min mening ligesom at holde befolkningen for nar.

Går man så til det konservative folkeparti, ja, så nævnte de jo, at de ville spare 100 mill. kr.; til gengæld nævnte de ikke,

[Oluf Pedersen.]

hvordan de ville spare dette beløb. Det var altså igen en anden tone. De konservative var dog så fornuftige at sige, at det, de ønsker at spare, vil de bruge til nedskæring af skatterne, og deri ligger jo en antydning af, at de konservative er ved at opdage, at hvis man skærer skatterne ned, falder dermed også de offentlige udgifter.

Det tredje af de gamle partier udenfor regeringen er det radikale venstre. Det hører jo med til de tre i pressen såkaldte flertalspartier, der dog er i mindretal her i tinget, men de radikale føler sig som flertal, og i visse situationer kan det måske også komme til at gælde, i alt fald er de tre partier i flertal sammen med os. Men nu med hensyn til de radikales besparelser: sidste år hørte vi det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard stå og fortælle, at når vi nåede frem til foråret, skulle man spare noget mere på militæret. Men vi ved også, at da det kom til stykket og man kom i forhandling, sendte man nok bud til den højtærede forsvarsminister, at nu skulle der foretages besparelser, men såvidt jeg ved, var man allerede inden den højtærede forsvarsminister var kommet tilstede, gået fra det igen og rejste ikke engang kravet overfor ministeren. Det stod vel i forbindelse med, at man ikke kunne gennemføre nogen besparelse på dette område, når man skulle have det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen med i forliget.

Hvordan det så går næste gang, de radikale skal spare, er jeg meget spændt på, det går vel ligesom sidst... (Bertel Dahlgaard: Det kan det ærede medlem overlade til mig!)... Ja, det kunne jeg måske nok, men det gik jo ikke ret godt sidste gang, må jeg ærlig talt sige. Og nu har vi set det sidste nye, at man skulle spare på militæret til dækning af folkepensionen — det var den begrundelse, man lokkede de radikale vælgere med — og derefter rendte man fra det og siger nu, at det skal dækkes ved afgift. Men stadig — og det er det pudsige ved det — rejser radikale folketingsmænd og talere rundt i landet og siger, at vi skal spare beløbet på militæret! Ja, viljen er vist god nok, men evnen har de altså åbenbart ikke haft.

Lad det nu være. Hvad jeg gerne vil

have sagt her ved afslutningen af denne debat, det er, at jeg tror, det bliver nødvendigt, at regeringen og folketinget kommer til erkendelse af, at det, der skaber inflation med prisstigning og alle de andre vanskeligheder, det fører med sig, det er i virkeligheden hele det skattesystem, man har tilvejebragt; det er altsammen ligesom en naturlig frugt af et tåbeligt skattesystem. Det må man gøre sig klart. Derfor, hvis man i det hele taget mener noget med, at man vil bekæmpe prisstigningerne og hele den inflation, som er skabt af skattesystemet, så må man finde nye veje frem. Jeg kan godt forstå, at man ikke sådan uden videre vil godkende, hvad jeg sagde i går, at man skulle kunne spare 1½ milliard kr. på een gang, og derfor sagde jeg også, at det jo ikke var nødvendigt, at det skulle ske på een gang. Men jeg er helt sikker på, at der ingen anden vej er at gå, og hvis der er anden vej at gå, må jeg så bede regeringen og de ærede medlemmer stå op og sige, hvad vej de kan anvise. Man har nedsat det såkaldte samordningsudvalg, og det, tør jeg nok sige, bliver man ikke klogere af, men det er vel også mest nedsat for at aflede opmærksomheden fra vanskelighederne.

Der er vanskeligheder, men det er efter min mening regeringens og folketingets pligt at overvinde disse vanskeligheder. Det må vi se om vi kan klare. Nu er det jo ligetil, at alle de partier, der var med i forliget af 1950—51 — hvor man fandt på, at når der var valutariske vanskeligheder, så kunne det hjælpe, at man udskrev 1 milliard kr. i nye skatter — naturligvis har svært ved at godkende, at det var forkert, hvad de lavede. Jeg husker godt forestillingen i folketinget, hvor man samlede om retsforbundets taler og sagde: 12 mand om ingenting — fordi vi gik imod disse tossede skatter. Men det tør man vist ikke sige nu. Der er ingen, der nu siger, at det er skatter, der skal hjælpe på vanskelighederne, ikke engang socialdemokraterne. Når nu skatter ikke hjælper på vanskelighederne og vanskelighederne skal overvindes, skulle man da ikke prøve at gå den modsatte vej: en skattnedsættelse? Men så skal man selvfølgelig bære sig klogt ad og skære ned på sådanne udgifter, at det ikke generer

[Oluf Pedersen.]

nogen, der er i trang. Tanken om at skære ned på de sociale udgifter til de arbejdsløse afviser vi blankt.

Det er ikke for at gøre det dårligere her i landet for den fattigste del af befolkningen, vi sidder her. De, der er i trang, skal hjælpes. Til gengæld behøver man ikke at give pension til de rige; det er en vildmand. Jeg ved ikke, hvad det er for en idé, det hører ingen steder hjemme. Alt, hvad det offentlige har ret til at give til social forsorg, må gives til dem, der er i trang, og ikke til dem, der ikke er i trang.

Jeg pegede i går på statsfinansieringen. Når man har lavet en statsfinansiering, hvis formål er at skaffe billigere penge, og vi allesammen erkender, at resultatet er blevet, at Danmark har fået en meget højere rente som følge af statsfinansieringen, er det så ikke på tide at holde op med sådan noget? Men også det skal ske med måde, det passer ikke mig, at man nedskærer statsfinansieringen af boligbyggeriet med det resultat, at boligbyggeriet falder. Ligesom forøgelsen af statsfinansieringen tvinger den private finansiering til en tilsvarende nedgang, således bør også nedgangen i statsfinansieringen erstattes af øget privat finansiering. Det er meningen med det hele. Og man har jo penge i bankerne — her er jeg enig med det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen — bankerne er ikke nær så fattige, som de snakker til. Det er, som om man kunstigt søger at drive renten op til det højest mulige.

Der er jo også militærudgifterne. Vi har stillet et forslag, der bygger på frivillighed, hvad der ville give besparelser på nogle hundrede millioner kroner.

Endelig har jeg peget på grundskylden, som er af den karakter, at den ikke hviler på arbejde og forbrug og derfor ikke driver de offentlige udgifter op. Dèr har man løsningen på problemet, og det kommer man til at bøje sig for. Så bliver det kun spørgsmålet, om man vil gå den rette vej, eller man vil fortsætte ud i vildfarelsen. Det er den vej, der er, for i det øjeblik man sænker

skatterne — jeg var i går inde på 1½ milliard, men lad det være et mindre beløb, lad det være blot 100 mill. kr. til at begynde med, som de konservative er inde på — så betyder det rent automatisk en sænkning af de offentlige udgifter, og det betyder, at man sænker leveomkostningerne, og det betyder bedre vilkår for erhvervene, og det betyder igen større produktion, øget beskæftigelse og højere realløn, det, som jeg vil betegne som en fornuftig politik.

Jeg vil gerne sige til slut, at jeg erkender vanskeligheden ved at gennemføre alle de ting, jeg har taget til orde for her, på een gang, men jeg er ganske sikker på, at det er vejen frem imod det mål, som vi i virkeligheden er fælles om: at skabe bedre vilkår for det danske folk, hvis tjenere vi allesammen er.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

Folketingsmand Axel Sørensen har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad er begrundelsen for, at man forlanger tanke, hvorfra der sælges farvet benzin, anbragt således, at disse ikke er synlige fra offentlig vej eller anlæg?“
Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 6. december kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 1 medlem til jernbanerådet* (i stedet for fhv. folketingsmand Oluf Carlsson).

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om Det nordiske Råd.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v.

[Formanden.]

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om midlertidige bestemmelser vedrørende påligningen af indkomst- og formueskat til staten.

5) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af omsætningsafgiften af manufakturvarer og beklædningsgenstande m. v. [af Weikop m. fl.].

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 15¹⁵.

---

32. møde.

Tirsdag den 6. december kl. 14.

Formanden: Indfødsretsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v. Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til jernbanerådet (i stedet for fhv. folketingsmand Oluf Carlsson).

(Jfr. tidenden sp. 1571).

Valgt blev: Fhv. minister fru *Fanny Jensen*.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om Det nordiske Råd.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1426).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v.

(Første behandling findes i tidenden sp. 457, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 37).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen, gående ud på en ny affattelse af lovforslaget, og til ændringsforslaget var stillet 3 underændringsforslag.

Udenfor betænkningen var der stillet følgende underændringsforslag:

Af *Tholstrup*:

1) I det i betænkningen under ændringsforslag nr. 1 foreslåede nye stk. 3 til lovens § 4 ændres ordene „det i § 15 omhandlede udvalg“ til: „folketinget“.

2) I det i betænkningen under nr. 4 stillede underændringsforslag om en ny affattelse af lovens § 5 ændres i stk. 2 ordene „det i § 15 omhandlede udvalg“ til: „folketinget“.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Udvalgets ordfører (Lars P. Jensen): Jeg skal som udvalgets ordfører ikke gøre så farligt mange bemærkninger her ved anden